

WENEZUELA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/581/2025
08.10.2025**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Wenezueli.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 31 mln.^[1]

Skład etniczny: W Wenezueli brak jest wyodrębnionych grup etnicznych. Większość mieszkańców pochodzi ze związków zawartych pomiędzy Europejczykami a Indianami południowoamerykańskimi i Afrykanami. Przeważająca część ludności ma udokumentowane pochodzenie europejskie (głównie hiszpańskie, portugalskie, włoskie i niemieckie).^[2]

Skład religijny: katolicy 48,1%, protestanci 31,6% (ewangelicy 31,4%, adwentyści 0,2%), świadkowie Jehowy 1,4%, umbanda 0,7%, agnostycy 0,1%, ateści, 0,4%, inni ok. 17,8%.^[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Zgodnie z konstytucją z 1999 r., Boliwariańska Republika Wenezueli (hiszp. *República Bolivariana de Venezuela*), jest federalną republiką prezydencką.^[4]

Wenezuela była jednym z trzech krajów, które wyłoniły się po upadku Wielkiej Kolumbii w 1830 r. (pozostałe to Ekwador i Nowa Granada, która stała się Kolumbią). Przez większą część pierwszej połowy XX wieku Wenezuelą rządili wojskowi, którzy promowali przemysł naftowy i pozwalali na pewne reformy społeczne. Dojście do władzy i sprawowanie rządów przez Hugo Chaveza, prezydenta w latach 1999-2013, spowodowało coraz bardziej autorytarną kontrolę nad innymi gałęziami władzy. Ta niedemokratyczna tendencja utrzymuje się do tej pory, również po dojściu do władzy Nicolasa Maduro.^[5]

¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Terytorium Wenezueli dzieli się na 23 stany (*estados*), jeden Dystrykt Stołeczny (*distrito capital*), odpowiadający miastu Caracas, i dependencje federalne (*dependencias federales*), składające się z 11 federalnie kontrolowanych wysp łącznie z 72 pojedynczymi wyspami.^[6]

Stanami Wenezueli są: Amazonas, Anzoátegui, Apure, Aragua, Barinas, Bolívar, Carabobo, Cojedes, Delta Amacuro, Falcón, Guárico, Lara, Mérida, Miranda, Monagas, Nueva Esparta, Portuguesa, Sucre, Táchira, Trujillo, Vargas, Yaracuy i Zulia. Stany podzielone są na 335 gmin (*municipios*), które z kolei dzielą się na ponad tysiąc parafii (*parroquias*).^[7]

Mapa. Podział administracyjny Wenezueli.^[8]

STRUKTURA WŁADZY

GŁOWA PAŃSTWA

Władzę wykonawczą w Wenezueli sprawuje prezydent, który jest jednocześnie szefem rządu. Jest wybierany na sześcioletnią kadencję w wyborach powszechnych

⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁷ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁸ Wilfredor (Wikipedia), Political divisions of Venezuela, CC-BY-SA-2.5 and older versions (2.0 and 1.0), 16.04.2008, https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Venezuela

(nie ma ograniczenia kadencji). Mianuje wiceprezydentów i ministrów. Prezydent pełni funkcję zarówno głowy państwa, jak i szefa rządu.^[9]

Ostatnie wybory odbyły się 28 lipca 2024 r. (następne odbędą się w 2030 r.). Oficjalne wyniki prezydenckich wyborów z 2024 r. są kwestionowane; **Nicolas MADURO Moros** (PSUV) został ogłoszony zwycięzcą przez kontrolowaną przez MADURO Krajową Radę Wyborczą miał zdobyć 52% głosów, **Edmundo GONZÁLEZ Urrutia** (Niezależny) 43,2%, **Luis Eduardo MARTÍNEZ** (AD) 1,2%, inni 3,6%. Dowody wskazują na to, że największej głosów zdobył Gonzalez Urrutia.^[10]

RZĄD I PREMIER

Prezydent jest jednocześnie głową państwa i szefem rządu.^[11]

PARLAMENT I WYBORY PARLAMENTARNE

Władzę ustawodawczą w Wenezueli sprawuje jednoizbowe Zgromadzenie Narodowe **Asamblea Nacional**, składające się z 277 deputowanych (liczba miejsc w parlamencie została zwiększona z 67 do 277 w 2020 r.), wybieranych w wyborach powszechnych na pięcioletnią kadencję. Deputowani i zastępcy wybierani są w poszczególnych stanach. Ich liczba zależna jest od liczby mieszkańców stanów.^[12]

Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się 25.05.2025 r. Kilka grup opozycyjnych wezwało ludność do bojkotu wyborów w związku z fałszowaniem wyników wyborów prezydenckich. W wyborach startowała jednak frakcja opozycji, na czele której stali dwukrotny kandydat na prezydenta Henrique Capriles i gubernator stanu Zulia Manuel Rosales. Wezwali oni ludzi do głosowania, aby uniknąć wykluczenia opozycji z wszelkich struktur władzy.^[13]

Partia Maduro Zjednoczona Socjalistyczna Partia Wenezueli (Partido Socialista Unido de Venezuela - PSUV) oraz jej koalicjanci zdobyli 82,68% głosów. Rządząca koalicja wygrała także 23 z 24 stanowisk gubernatorów stanowych. W niektórych stanach wybory mogło zbojkotować ok. 80% osób upoważnionych do głosowania.^[14]

Rząd Wenezueli dokonał również rewizji granic okręgów wyborczych, aby wybrać gubernatora i ośmiu przedstawicieli z Essequibo, bogatego w ropę regionu, który jest przedmiotem sporu między Caracas a Gjaną. Gjaną administruje regionem od dziesięcioleci, ale Caracas grozi częściową aneksją.^[15]

⁹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

¹⁰ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

¹¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

¹² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

¹³ Al. Jazeera, Wenezuela election results: Who lost, won and what next?, 26.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/26/venezuela-election-results-who-lost-won-and-what-next>

¹⁴ Al. Jazeera, Wenezuela election results: Who lost, won and what next?, 26.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/26/venezuela-election-results-who-lost-won-and-what-next>

¹⁵ Al. Jazeera, Wenezuela election results: Who lost, won and what next?, 26.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/26/venezuela-election-results-who-lost-won-and-what-next>

SYSTEM PRAWNY

W Wenezueli obowiązuje system prawa cywilnego oparty na hiszpańskim kodeksie cywilnym.^[16]

KARA ŚMIERCI

Prawo Wenezueli nie przewiduje kary śmierci. Nie jest ona orzekana ani wykonywana. Wenezuela jest pierwszym krajem, który całkowicie zniósł karę śmierci w 1863 r.^{[17][18]}

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED w Wenezueli w wyniku różnego rodzaju incydentów związanych z naruszeniem bezpieczeństwa zginęło łącznie w 2023 r. 618 osób, w 2024 r. – 536 osób zaś od początku 2025 r. do 12.09.2025 r. śmierć poniosło 317 osób. Większość ofiar to członkowie gangów, grup colectivo oraz cywile.^[19]

W 2018 r., gdy rozpoczynano tworzenie projektu ACLED nie włączano przemocy gangów jako czynnika wpływającego na działania państwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego, jednak w związku ze statystykami oraz pogarszającą się sytuacją polityczną, społeczną i ekonomiczną w Wenezueli nastąpiło umacnianie się gangów (szczególnie w okresie coronavirusa-19), dlatego uznano, że Wenezuela należy do krajów, w których przemoc gangów kwalifikuje się jako przemoc polityczna i jest uwzględniona w powyższej statystyce.^[20]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Za bezpieczeństwo w Wenezueli odpowiadają siły Narodowe Boliwariańskie Siły Zbrojne (*La Fuerza Armada Nacional Bolivariana - FANB*). Składają się z piechoty, piechoty morskiej, lotnictwa, milicji wojskowej (wraz z oddziałem cywilnych ochotników) i Gwardii Narodowej.^[21]

Są one odpowiedzialne za zapewnienie niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Wenezueli, ale pomagają również w utrzymaniu bezpieczeństwa wewnętrznego, prowadzą misje antynarkotykowe, przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i zapewniają pomoc humanitarną w przypadku katastrof. Wojsko prowadzi operacje bezpieczeństwa wewnętrznego w dużych

¹⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

¹⁷ Amnesty International, Wenezuela Overview, <https://www.amnesty.org/en/location/americas/south-america/venezuela/>

¹⁸ Wikipedia, Capital punishment in Venezuela, https://en.wikipedia.org/wiki/Capital_punishment_in_Venezuela

¹⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Wenezuela, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

²⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/acled-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

²¹ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

częściach kraju przeciwko nielegalnym grupom zbrojnym działającym w regionie przygranicznym Kolumbii i innych obszarach. Armia Wenezueli ma bliskie powiązania z Chinami i Rosją, w tym zakupuje od tych krajów broń i otrzymuje wsparcie techniczne.^[22]

FANB są rozmieszczone w całym kraju w jednym morskim i siedmiu geograficznych regionalnych dowództwach znanych jako Integralne Strategiczne Regiony Obrony (*Regiones Estratégicas de Defensa Integral - REDI*), które są upoważnione do zaspokajania potrzeb obronnych, bezpieczeństwa, społecznych i gospodarczych odpowiednich obszarów odpowiedzialności; REDI są podzielone na strefy i komendy stanowe. Gwardia Narodowa jest również zorganizowana w komendy regionalne.^[23]

Wojsko wenezuelskie odgrywa dużą rolę w gospodarce i polityce kierując wieloma firmami prywatnymi i spółkami państwowymi, kontroluje także część ministerstw.^[24]

Milicja wojskowa jest podzielona na służbę rezerwową, komponent straży terytorialnej składający się z lokalnych batalionów i oddziałów oraz siły straży przybrzeżnej.^[25]

W Wenezueli istnieje również policja podlegająca Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości i Pokoju.^[26]

Wenezuela rości sobie prawo do gęsto zalesionego regionu Essequibo, który zajmuje około dwóch trzecich terytorium Gujany. Wenezuela od dawna zgłasza pretensje do tej ziemi, która jej zdaniem w hiszpańskim okresie kolonialnym znajdowała się w jej granicach. W 2015 r. zainteresowanie Wenezueli regionem Essequibo znacząco wzrosło po odkryciu tam w 2015 r. bogatych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. 3 grudnia 2023 r. w Wenezueli zostało zorganizowane referendum, w którym Wenezuelczycy odpowiadali na pytania, czy zgadzają się na utworzenie w regionie Essequibo nowego państwa, nadania jego ludności obywatelstwa wenezuelskiego i "wpisanie tego państwa na mapę terytorium Wenezueli". Władze wyborcze Wenezueli ogłosiły, że wyborcy masowo poparli w referendum zorganizowanym przez prezydenta Nicolasa Maduro przejęcie kontroli nad częścią sąsiedniej Gujany. Po referendum Maduro wezwał do rozpoczęcia eksploatacji surowców naturalnych w tym regionie i zapowiedział szereg działań mających na celu przejęcie kontroli nad Essequibo, w tym wydawanie wenezuelskich dokumentów tożsamości lokalnej ludności. W reakcji na działania podejmowane przez władze w Caracas, rząd Gujany podjął decyzję o zainicjowaniu manewrów wojskowych w rejonie przygranicznym z Wenezuelą. W styczniu 2024 r. Wenezuela i Gujana zgodziły się na pokojowe rozwiązanie sporu. Mimo to, reżim w Caracas zwiększa obecność wojskową

²² CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

²³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

²⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

²⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

²⁶ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Wenezuela, 01.01.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

w pobliżu tego obszaru.^{[27][28][29][30]} Według przedstawicieli wojska wenezuelskiego Maduro czyni obecnie przygotowania militarne do przejęcia Essequibo.^[31]

W sprawie działań Wenezueli toczy się postępowanie przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości (MTS). Działania te podjęto pomimo nakazu sądowego z 2023 roku, nakazującego Caracas powstrzymanie się od wszelkich działań, które mogłyby zmienić status quo tego terytorium. Rząd Wenezueli oświadczył, że nie uznaje uprawnień sądu w tej sprawie.^[32]

W samej Wenezueli nie są prowadzone operacje wojskowe na dużą skalę, a podejmowane działania mają charakter mniejszych operacji takich jak wymiana ognia z grupami przestępczymi. ACLED wymienia tylko jeden przypadek ataków z powietrza, które miały miejsce w sierpniu 2024 r. w gminie Acevedo (Caucagua, Miranda). Wenezuelskie siły powietrzne przeprowadziły naloty na obszary kontrolowane przez gang Tren del Llano w ramach trwającej operacji bezpieczeństwa przeciwko tej grupie.^[33]

W sferze wewnętrznej, od końca lat 2000 Wenezuela doświadcza poważnego kryzysu politycznego i niepokojów. W 1999 r. Hugo Chávez objął urząd prezydenta Wenezueli i pozostał u władzy aż do swojej śmierci w marcu 2013 r. W pierwszych latach rządów Cháveza w Wenezueli wprowadzono programy socjalne, które zwiększyły dostęp obywateli do żywności, mieszkań, opieki zdrowotnej i edukacji, a także zmniejszyły ubóstwo. Niemniej jednak kilka czynników, w tym niewłaściwe zarządzanie zasobami, brak inwestycji w infrastrukturę i inflacja, zahamowały wzrost gospodarczy i wpędziły kraj w poważny kryzys gospodarczy w 2014 r.^[34]

Colectivos. Aby zdobyć poparcie społeczne, Chavez założył w 2001 r. organizacje społeczne o nazwie „Boliwarian Circles” zwane jako *colectivos*. Grupy te miały otrzymywać fundusze i broń bezpośrednio od rządu, aby atakować dysydenckich protestujących, a później przekształciły się w prorządowe milicje znane dziś jako *colectivos*. Niektóre *colectivos* są nadal nieuzbrojone i koncentrują się na swojej pierwotnej roli, jaką jest poprawa życia społeczności i organizowanie działań kulturalnych, wiele z nich jednak zwróciło się w stronę działalności przestępczej, takiej jak handel narkotykami, wymuszenia i nielegalny hazard. W niektórych miejscach, takich jak dzielnica 23 de Enero w Caracas, *colectivos* funkcjonują jako rodzaj „mikropaństw” i mogą nawet mieć wpływ na to, kiedy policja ma prawo wjazdu

²⁷ Gazeta prawna, Wenezuela gromadzi swoje wojsko przy granicy z Gujaną. Będzie konflikt?, 13.02.2024, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/swiat/artykuly/9430910,wenezuela-gromadzi-swoje-wojsko-przy-granicy-z-gujana-bedzie-konflikt.html>

²⁸ TVN24, "Egzystencjalne zagrożenie". Wenezuela zagłosowała za przejęciem ponad połowy terytorium sąsiedniego państwa, 04.12.2024, <https://tvn24.pl/swiat/wenezuela-referendum-ws-przejecia-essequibo-ponad-polowy-terytorium-gujany-wyniki-konsekwencje-st7502807>

²⁹ TVN24, Wenezuelski dyktator pyta obywateli, czy chcą przyłączenia bogatego w ropę regionu sąsiedniego kraju, 03.12.2024, <https://tvn24.pl/swiat/wenezuela-gujana-referendum-o-zajeciu-regionu-essequibo-st7497244>

³⁰ Defence24.pl, Masowe poparcie ludności Wenezueli dla planów przejęcia części Gujany, 04.12.2023, <https://defence24.pl/geopolityka/masowe-poparcie-ludnosci-wenezueli-dla-planow-przejecia-czesci-gujany>

³¹ Dialogo Americas, Maduro Stokes Up Essequibo Conflict to Gain Legitimacy, 13.03.2025, <https://dialogo-americas.com/articles/maduro-stokes-up-essequibo-conflict-to-gain-legitimacy/>

³² Al. Jazeera, Venezuela election results: Who lost, won and what next?, 26.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/26/venezuela-election-results-who-lost-won-and-what-next>

³³ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Wenezuela, 1.01.2023-12-09.2025, dane pobrano 17.10.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/acledd-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

na ich teren.^[35] Colectivos mogą kontrolować podstawowe dobra na obszarach pod ich nadzorem np. wodę, gaz, środki transportu. Są również zaangażowane w dystrybucję subsydiowanej żywności, we współpracy z Lokalnymi Komitetami Zaopatrzenia i Produkcji (Comités Locales de Abastecimiento y Producción - CLAP), które zarządzają pomocą żywnościową od rządu, oraz Jednostkami Bojowymi Hugo Cháveza (Unidades de Batalla Hugo Chávez - UBCH), patriotycznymi grupami pod kierownictwem partii rządzącej, które mają bronić Chavismo. Dzieje się tak np. w stanie Lara.^[36]

Wśród struktur typowo przestępczych w Wenezueli wyróżnia się ponadto:

Megabandas (mega-gangi), które są silnie uzbrojonymi, wysoce zorganizowanymi gangami liczącymi co najmniej 50 członków. Coraz częściej biorą udział w handlu narkotykami, wymuszeniach, porwaniach i zabójstwach na zlecenie. Rozprzestrzenianie się megaband przypisuje się ubocznemu skutkowi inicjatywy „Strefa Pokoju” powstałej za rządu Maduro z 2013 r., w ramach której rząd zgodził się zawiesić operacje policyjne w wyznaczonych dzielnicach, zwanych „Strefami Pokoju”, pod warunkiem, że gangi zaprzestaną swojej działalności przestępczej i pomogą utrzymać pokój. Eksperci uważają, że zamiast doprowadzić do zmniejszenia przestępczości, brak policji w „strefach pokoju” stworzył warunki sprzyjające rozwojowi gangów i ich bezkarności.^[37]

Megabandy, takie jak **gang Tren de Aragua** w północno-środkowej Wenezueli, są kontrolowane przez przywódców gangów przetrzymywanych w więzieniu, czyli *pranes*, którzy odegrali kluczową rolę w tworzeniu tych grup. Niektóre z tych megaband mają kontrolę nad dużymi częściami terytorium i mogą działać w jednym lub kilku stanach. Na przykład **gang El Coquí** kontroluje dzielnicę slumsów Cota 905 i jej społeczność w El Cementerio i La Vega w Caracas, obszar, na którym mieszka ponad 300 tys. osób. Prowadzone przez lata śledztwa wykazały, że niektórzy wysoko postawieni politycy mają bliskie powiązania z gangami *pranes* i *megabandas* oraz ułatwiają ich działalność przestępczą.^[38]

ACLED wymienia 31 zidentyfikowanych gangów, jako aktorów przemocy, oprócz niezidentyfikowanych uzbrojonych grup.^[39]

Do największych gangów Wenezueli należą:

- **Yeyko Masacre** (stan Zulia), **Wilexis Acevedo** (przedmieścia Caracas),
- **Tren de Guayana** (stan Bolívar),
- **gang Deiber Johan González, alias „Carlos Capa,”** (region Valles del Tuy w północno-środkowym stanie Miranda),

³⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

³⁶ In Sight Crime, In Lara, Venezuela Criminal Colectivos Control Public Services, 25.04.2024, <https://insightcrime.org/news/in-lara-venezuela-criminal-colectivos-control-public-services/>

³⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

³⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

³⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, atakujący, 01.10.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

- **Organización R – OR** (stan Bolívar),
- **Las Claritas Sindicato** (Bolívar),
- **Tren de Aragua** (siedziba jego kierownictwa mieści się w więzieniu Tocarón).^[40]

Sindicatos – związki zawodowe lub syndykaty w języku hiszpańskim, niezwiązane z prawami pracowniczymi organizacje przestępcze, coraz częściej przejmują kontrolę nad regionami bogatymi w zasoby, w szczególności łukiem górniczym Orinoko w stanie Bolívar. Wzmocnione sojuszami z skorumpowanymi urzędnikami państwowymi *sindicatos* „określają, kto wchodzi i wychodzi z danego obszaru, narzucają zasady i wymierzają surowe kary tym, którzy je łamią”, czerpiąc jednocześnie zyski z działalności górniczej i haraczy. Te grupy przestępcze muszą również stawić czoła rosnącej konkurencji ze strony innych grup stosujących przemoc, takich jak kolumbijska grupa rebeliancka, **Narodowa Armia Wyzwolenia (ELN)**, która przejęła kontrolę nad częścią terytorium, nad którym wcześniej znajdowały się *sindicatos*.^[41]

Kolumbijskie grupy rebelianckie, takie jak **Rewolucyjne Siły Zbrojne Kolumbii (FARC)**, dla których rząd Wenezueli otwarcie wyraził poparcie, oraz ELN są również aktywne w Wenezueli. Grupy te działają i mają bazy w stanach wzdłuż zachodniej granicy Wenezueli - **Amazonas, Apure, Bolívar, Táchira i Zulia**. Grupy rebelianckie sprawują również faktyczną kontrolę nad niektórymi miastami w pobliżu granicy. Doniesienia wskazują, że zapewniają one podstawowe usługi mieszkańcom, pośredniczą w sporach o ziemię, a nawet karzą złodziei. Działalność przestępcza, w tym handel narkotykami i nielegalne wydobywanie są kluczowe do finansowania ich operacji.^[42]

ELN od dziesięcioleci jest obecne na terytorium Wenezueli, ale w ostatnich latach jej obecność w tym kraju nabiera coraz większego znaczenia, ponieważ operacje na terenie Kolumbii są ograniczane przez siły bezpieczeństwa tego kraju. Od 2017 r. ELN zwiększyła swoją obecność na granicy Wenezueli i Kolumbii, przejmując terytoria i obszary działalności przestępczej kontrolowane wcześniej przez FARC, aby opanować transgraniczny przepływ narkotyków i przemytu, rekrutować nowych członków spośród wenezuelskich migrantów oraz rościć sobie prawa do złóż minerałów i strategicznych szlaków rzecznych. Posiada również bazy i wzmacnia swoje siły w **Barinas, Guárico, Lara i Falcón**.^[43] Aktualnie ELN jest obecne w 12 z 23 stanów Wenezueli, przy czym grupy te są szczególnie aktywne w stanie **Apure**. Wenezuelskie wojsko zostało rozmieszczone w regionie przygranicznym w celu patrolowania przejść granicznych i dochodzi na tym obszarze do starć zarówno z oddziałami ELN, jak i FARC.^[44]

Wenezuela jest także obszarem działania **Boliwariańskich Sił Wyzwolenia (Fuerzas Bolivarianas de Liberación, FBL)**, znanych również jako **Patriotyczne Siły Wyzwolenia Narodowego (Las Fuerzas Patrióticas de Liberación Nacional, FPLN)** lub pod pseudonimem

⁴⁰ Insight Crime, Venezuela's Organized Crime Top 10 for 2023, 16.02.2023, <https://insightcrime.org/news/venezuelas-organized-crime-top-10-for-2023/>

⁴¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

⁴² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/aced-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>

⁴³ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁴⁴ Insight Crime, ELN in Venezuela, 28.01.2020, <https://insightcrime.org/venezuela-organized-crime-news/el-n-in-venezuela/>

„**Boliches**”. Jest to grupa partyzancka pochodzenia wenezuelskiego założona w latach 80-tych. Przez ostatnie dwie dekady występowała jako obrońca „rewolucji boliwariańskiej” rozpoczętej przez byłego prezydenta Wenezueli Hugo Cháveza. Aktualnie grupa łączy działalność polityczną z przestępczą.^[45] Kontrola terytorialna, jaką FBL sprawuje nad kilkoma nieformalnymi przejściami granicznymi, umożliwiła jej czerpanie zysków z przemytu i wymuszeń, przepraw przez rzeki w celu przemytu bydła i benzyny z Wenezueli do Kolumbii.^[46]

USA i konflikt zbrojny z kartelami narkotykowymi. 02.10.2025 r. Donald Trump ogłosił, że Stany Zjednoczone są „zaangażowane w konflikt z kartelami narkotykowymi”. Administracja Trumpa wysłała na Morze Karaibskie myśliwce oraz kilka okrętów wojennych w celu zwalczania przemytników narkotyków w obliczu narastających napięć z lewicowym prezydentem Wenezueli Nicolasem Maduro. Prezydent uznał, że kartele te są niepaństwowymi grupami zbrojnymi, uznał je za organizacje terrorystyczne i stwierdził, że ich działania stanowią zbrojny atak na Stany Zjednoczone. Maduro uznał to za amerykańską prowokację oraz za próbę zmiany reżimu w Wenezueli.^{[47][48]}

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Brak jest informacji wskazujących na to, by w Wenezueli obowiązywało obecnie ustawodawstwo specjalne typu: stan wojenny, operacja specjalna, godzina policyjna itp.

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2023 r. w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło 177 cywilów, z kolei w 2024 r. 159 ofiar cywilnych, zaś od 01.01.2025 r. do 12.09.2025 r. – 71.^[49]

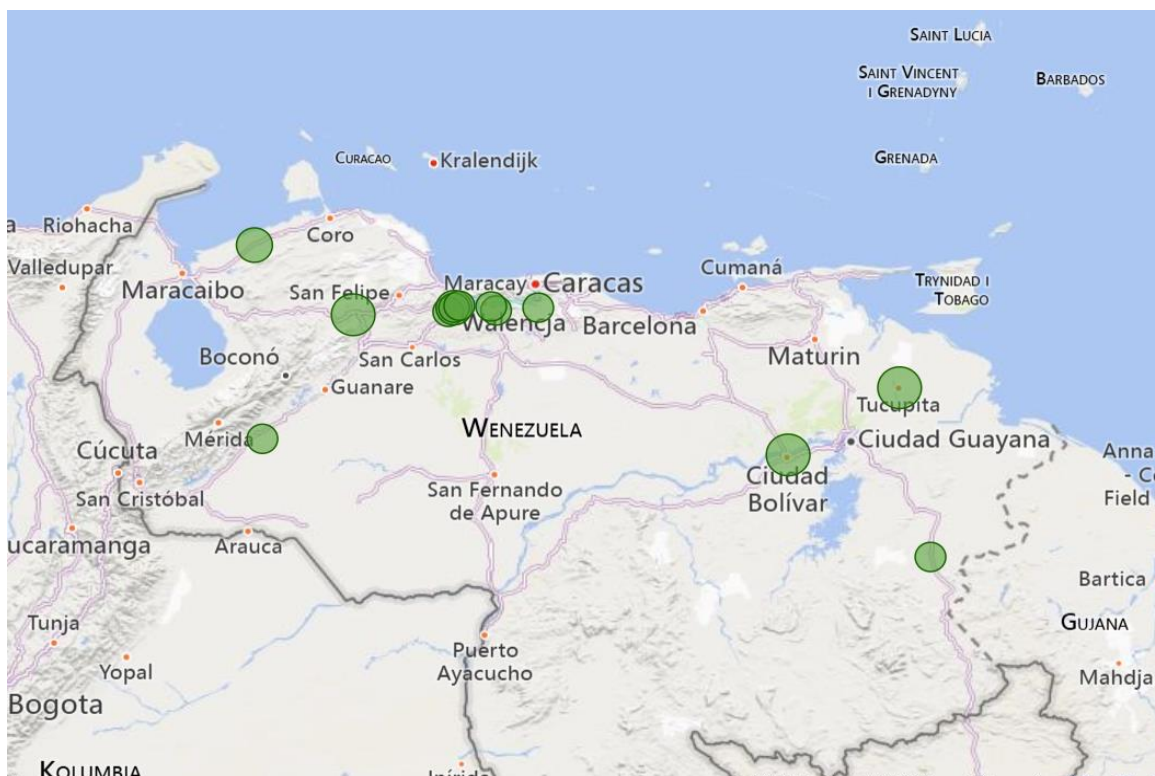
⁴⁵ Insight Crime, Venezuela's Organized Crime Top 10 for 2023, 16.02.2023, <https://insightcrime.org/news/venezuelas-organized-crime-top-10-for-2023/>

⁴⁶ Insight Crime, FBL/FPLN, 14.02.2023, <https://insightcrime.org/venezuela-organized-crime-news/fbl/>

⁴⁷ Le Monde, Venezuela slams 'illegal incursion' by US fighter jets, 03.10.2025, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/10/03/venezuela-slams-illegal-incursion-by-us-fighter-jets_6746042_4.html

⁴⁸ France24, Trump declares 'armed conflict' with drug cartels, 02.10.2025, <https://www.france24.com/en/live-news/20251002-trump-declares-armed-conflict-with-drug-cartels>

⁴⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Mapa. Miejsca śmierci cywilów w Wenezueli w okresie: 01.09.2024-12.09.2025 (grafika wykonana przez WIKP w programie PowerBI, na podstawie danych ACLED i OpenStreetMap).^[50]

⁵⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Wenezuela, civilians, 01.09.2024-12.09.2029, dane pobrano 17.09.2029, <https://acleddata.com/data-export-tool>

Prowincja (admin1)	Liczba zdarzeń	Liczba ofiar
Carabobo	21	17
Zulia	30	12
Bolivar	20	11
Miranda	21	11
Distrito Capital	32	10
Falcon	11	7
Guarico	9	7
Aragua	8	6
Monagas	4	5
Barinas	9	4
Delta Amacuro	3	4
Lara	13	4
Anzoategui	7	1
Apure	3	1
Nueva Esparta	1	1
Sucre	2	1
Amazonas	2	0
Cojedes	1	0
Suma	210	102

Tabela. Liczba śmiertelnych ofiar cywilnych w poszczególnych jednostkach administracyjnych Wenezueli w okresie: 01.09.2024-12.09.2025.^[51]

Wenezuela zajmuje 6 miejsce zajmuje pod względem najwyższego wskaźnika zabójstw w Ameryce Łacińskiej. W 2024 r. w Wenezueli odnotowano prawie 26,2 zabójstw na 100 tys. mieszkańców, co oznacza spadek ze wskaźnika zabójstw wynoszącego 26,8 rok wcześniej. Od 2017 r., kiedy to osiągnął najwyższy poziom, wskaźnik zabójstw w Wenezueli spada z roku na rok.^[52]

Jako ogólne przyczyny wysokiej liczby zabójstw w Wenezueli wymienia się kryzys polityczny i gospodarczy, który podważył legitymację instytucji. Wojsko i policja zostały w dużej mierze zdyskredytowane. Mówi się, że państwowe agencje bezpieczeństwa zarówno dopuszczają się śmiertelnej przemocy, jak i ją ignorują. Bezkarność jest powszechna, szacuje się, że 92% zabójstw nie kończyło się wyrokiem skazującym.^[53]

Badanie opinii publicznej wykazało również, że 80% Wenezuelczyków „bardzo” lub „częściowo” obawia się zabójstwa. Ten strach przed przemocą napędza kryzys migracyjny.^[54]

⁵¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Wenezuela, civilians, 01.09.2024-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵² Statista, Wenezuela: homicide rate 2014-2024, 04.03.2025, <https://www.statista.com/statistics/984669/homicide-rate-venezuela/>

⁵³ Canadian Global Affaires Institute, Muggah R., Garzon J.C., Wenezuela's raging homicide epidemic is going unrecorded, 31.03.2017, <https://www.cgai.ca/opedmarch312017>

⁵⁴ Canadian Global Affaires Institute, Muggah R., Garzon J.C., Wenezuela's raging homicide epidemic is going unrecorded, 31.03.2017, <https://www.cgai.ca/opedmarch312017>

Analiza przypadków zabójstw zebranych przez ACLED wykazała, że w większości przypadków motyw nie są znane, często jako przyczynę wymienia się wymuszenia (nie płacenie haraczu), w wielu przypadkach policja wiąże zabójstwa z działalnością wrogich gangów i przyczyny określa jako „wyrównywanie rachunków”.^[55]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

W okresie od początku 2023 r. do 12.09.2025r. na terenie Wenezueli nie odnotowano działań zbrojnych, które wymierzone byłyby w ludność cywilną.

W 2024 r. Wenezuelskie siły powietrzne przeprowadziły tylko raz naloty na obszary kontrolowane przez gang Tren del Llano w Acevedo (Caucagua, Miranda), w ramach trwającej operacji bezpieczeństwa przeciwko tej grupie. Siedmiu mieszkańców w wyniku tej akcji zostało rannych i przewiezionych do szpitala na leczenie. Doszło również do zniszczenia mienia.^[56]

Wojsko i policja Wenezueli przeprowadzają co jakiś czas akcje skierowane przeciwko grupom zajmującym się handlem narkotykami. Około 13.03.2025 r. w Punta Canonera (Zulia) wojsko starło się z niezidentyfikowaną grupą zbrojną prowadzącą transport narkotyków, zabijając dwóch jej członków. W operacji tej współpracowały Krajowa Służba Antynarkotykowa (SUNAD), Krajowe Dowództwo Antynarkotykowe oraz Boliwariańska Policja Narodowa. Wojsko zniszczyło obiekt i aresztowało pięć osób. Władze skonfiskowały pięć prowizorycznych stocznii, dziesięć łodzi motorowych, jedenaście silników zaburtowych o mocy 300 KM, pięć telefonów komórkowych, dwa urządzenia GPS, dwa dodatkowe systemy GPS oraz 14 000 litrów paliwa. Odnotowano 2 ofiary śmiertelne.^[57]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W okresie od początku 2023 r. do 12.09.2025 r. odnotowano sporadyczne działania ELN i FARC wobec cywilów, głównie porwania. Nie odnotowano ofiar śmiertelnych.^[58]

DZIAŁANIA ODWETOWE

W okresie od początku 2023 r. do 12.09.2025 r. nie odnotowano ofiar cywilnych w wyniku operacji odwetowych przeprowadzanych przez członków sił zbrojnych Wenezueli.

⁵⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, attack, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁵⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, attack, ELN, FARC, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

W 2025 r. utrzymuje się nadal trudna sytuacja ekonomiczna w Wenezueli, wynikająca nie tyle z kwestii bezpieczeństwa, ile ogólnej niewydolności państwa. Według szacunków ONZ, 7,6 do 19,6 miliona osób potrzebuje pomocy humanitarnej.^{[59][60]} Unia Europejska oceniała w 2024 r., że pomocy humanitarnej potrzebuje ok. 20 mln mieszkańców Wenezueli.^[61] Wenezuelczycy nadal stoją w obliczu poważnych wyzwań związanych z dostępem do usług zdrowotnych, godnej pracy i odpowiedniego standardu życia. Wciąż pojawiają się doniesienia o braku niezbędnych leków i środków medycznych w i tak już słabo obsadzonym publicznym systemie opieki zdrowotnej. Według doniesień, większość pacjentów i ich rodzin nie jest w stanie pokryć kosztów leków i często są oni proszeni o przynoszenie własnych materiałów na operacje.^[62]

Nadal dochodzi do zawieszania wynagrodzeń w sektorze publicznym i zwolnień z pracy, w tym nauczycieli, a także w innych sektorach.^[63]

Pogarszające się perspektywy gospodarcze, z inflacją na poziomie 220% przewidywaną do końca 2025 r., pogłębiają i tak już trudną sytuację humanitarną.^[64]

Dostęp do żywności pozostaje utrudniony, a 10% populacji boryka się z poważnymi problemami żywnościowymi, a 40% z krytycznymi potrzebami żywnościowymi. Kryzys żywnościowy negatywnie wpływa na dzieci. Cena podstawowego miesięcznego koszyka żywnościowego pozostaje bardzo wysoka dla większości rodzin, które potrzebują około 250-krotności minimalnego wynagrodzenia, aby go sobie pozwolić.^[65]

Około 70% populacji nie ma regularnego dostępu do wody. W kraju odnotowano kilka rozległych epidemii chorób zakaźnych: odry, błonicy i malarii, najprawdopodobniej z powodu przerwania programów profilaktycznych i szczepień lub ich bardzo niskiego zasięgu, a także pogorszenia warunków sanitarnych.^[66]

Aż 48% dzieci w wieku szkolnym nie uczęszcza regularnie na zajęcia, a 14% pozostaje poza systemem edukacji. Masowy exodus doprowadził również do braku wykwalifikowanej kadry edukacyjnej – od 2017 roku kraj opuściło co najmniej 200 tys. nauczycieli.^[67]

⁵⁹ OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>

⁶⁰ European Commission, Venezuela, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

⁶¹ European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Venezuela, 2024, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

⁶² OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>

⁶³ OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>

⁶⁴ European Commission, Venezuela, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

⁶⁵ European Commission, Venezuela, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

⁶⁶ European Commission, Venezuela, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

⁶⁷ European Commission, Venezuela, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

Sytuacja jest jeszcze gorsza w przypadku rdzennej ludności, która jest bardziej narażona na HIV, malarię i gruźlicę, mając niewielki lub żaden dostęp do odpowiednich usług medycznych i ratunkowych. Brak przejrzystości w zakresie wskaźników śmiertelności ogranicza opracowywanie odpowiednich planów zapobiegania i reagowania.^[68]

Niektóre rdzenne społeczności odczuwają szczególnie dotkliwie skutki nielegalnego wydobywania złota na ich terytorium, w tym na obszarach wcześniej uznanych za wolne od wydobywania, w stanie Amazonas i innych. Sytuację pogarszają operacje wojskowe mające na celu ograniczenie nielegalnego wydobywania.^[69]

W 2024 r. UE przeznaczyła prawie 75 mln euro na pomoc humanitarną, aby odpowiedzieć na najpilniejsze potrzeby Wenezuelczyków.^[70] Pomocy udzielają organizacje międzynarodowe, w tym agencje ONZ oraz organizacje rządowe różnych krajów i organizacje pozarządowe lokalne i międzynarodowe.^[71]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W okresie od początku 2023 r. do września 2025 r. nie odnotowano ataków terrorystycznych w Wenezueli. Eksplozje do których doszło w tym czasie były związane z działalnością niezidentyfikowanych ugrupowań zbrojnych.^[72]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

Według organizacji pozarządowych krajowe, stanowe i miejskie jednostki policji, a także siły zbrojne i colectivos (por. opracowanie WIKP nr DPU-WIKP-424/493/2025 z dnia 4.09.2025 r. Grupy colectivo w Wenezueli) dokonują setek pozaprawnych zabójstw każdego roku.^[73]

ACLED nie odnotowuje wielu takich przypadków. W okresie od początku 2023 r. do 12.09.2025 r. ACLED wymienia ok. 30 incydentów z udziałem wojska lub policji, w których zginęło 29 osób. Ofiarami są osoby w stosunku do których policja lub wojsko użyła broni palnej, często bez wyjaśnionego motywu. Służby bezpieczeństwa przeprowadzają również rajdy na wybrane obiekty wyjaśniając, że atakowani mogli należeć do grup przestępczych. Często motywy działań nie są do końca wyjaśnione. Np. w dniu 24.01.2024 r. w Valera (Trujillo) kilku funkcjonariuszy policji zastrzeliło dwóch mężczyzn przebywających w areszcie policyjnym, a następnie

⁶⁸ OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>

⁶⁹ OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>

⁷⁰ European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Venezuela, 2024, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en

⁷¹ HPN (Humanitarian Practice Network), The Complex Humanitarian Emergency in Venezuela, 03.2022, https://odihpn.org/wp-content/uploads/2022/04/HE-80_Venezuela_web.pdf

⁷² ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, grenade, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷³ USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/venezuela/>

zainscenizowało miejsce zbrodni, aby zabójstwa wyglądały na część starcia zbrojnego. Ofiary zostały aresztowane przez sąd w Bella Vista w niejasnych okolicznościach, przewiezione na lokalny posterunek policji, a następnie znalezione martwe w samochodzie. Czterech funkcjonariuszy policji zostało aresztowanych za te zabójstwa kilka dni później, dwóch pozostawało na wolności.^[74]

10.05.2025 r. w Caracas – Libertador (Distrito Capital) funkcjonariusze CPNB zastrzelili dwóch cywilów na ulicy 23 w dzielnicy El Guarataro, w parafii San Juan. Naoczni świadkowie twierdzą, że funkcjonariusze strzelali bez uprzedzenia. Policja strzelała podczas pościgu za podejrzanymi. Prokurator generalny wszczął dochodzenie w sprawie zabójstwa przeciwko funkcjonariuszom.^[75]

Ogólnodostępne źródła wyrażają także zaniepokojenie dużą liczbą przypadków przemocy ze względu na płeć wobec kobiet i dziewcząt, w tym utrzymującymi się zabójstwami kobiet, zaginięciami oraz przemocą psychiczną i seksualną wobec kobiet i dziewcząt.^[76]

W okresie od początku 2023 r. do września 2025 r. na terenie Wenezueli odnotowano szereg działań ze strony gangów lub nieokreślonych ugrupowań zbrojnych wymierzonych w osoby cywilne. Są to zamachy na pojedyncze, konkretne osoby, całe rodziny, niekiedy w atakach giną osoby przypadkowe. Motywy zabójstw najczęściej nie są znane, w innych przypadkach przyczyną są wymuszenia, czy przypadkowa wymiana ognia między członkami gangów a służbami bezpieczeństwa. Przykładowo w dniu 5.01.2023 r. w Barranquitas (Zulia) kilku podejrzanych z gangu El Yiyi zastrzeliło i zabiło trzech rybaków w związku z wymuszeniami, a ciała dwóch z nich porzuciło w jeziorze Maracaibo. Nagranie z zabójstwa pojawiło się w mediach społecznościowych. Aresztowano trzy osoby.^[77]

18.08.2024 r. w Barcelonie (Anzoategui) członek gangu El Jonathan el Gallero zastrzelił mężczyznę z niejasnych powodów. Sprawca został zastrzelony i podczas zbrojnego starcia z policją około dwa tygodnie później, okazało się, że był powiązany z ponad 30 innymi przestępstwami.^[78]

1.04.2025 r. w Guarenas (Miranda) uzbrojony mężczyzna zastrzelił parę na parkingu przed ich domem w dzielnicy Nueva Casarapa, położonej w sektorze El Alambique. Sprawca otworzył ogień, przeskoczył ogrodzenie i uciekł na motocyklu prowadzonym przez współlnika, który na niego czekał. Władze uważają, że motywem mogła być zemsta.^[79]

Sporadycznie sprawcy posługują się granatami. W okresie 1.01.2023-12.09.2025 r. było 13 takich przypadków. Śmierć w nich poniosło 5 osób. Np. w dniu 20.07.2024 r. w La Toscana (Monagas) w niejasnych okolicznościach granat został zdetonowany

⁷⁴ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, Military Forces of Venezuela, Police Forces of Venezuela, civilians, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁵ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, Military Forces of Venezuela, Police Forces of Venezuela, civilians, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁶ Amnesty International (AI), The State of the World's Human Rights; Venezuela 2023, 24.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107914.html>

⁷⁷ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, attack, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁸ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, attack, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷⁹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, attack, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

w domu, zabijając dwóch mężczyzn, raniąc kobietę i powodując rozległe szkody materialne. Policja rozważa dwie hipotezy. Z jednej strony, że granat mógł zostać rzucony w dom przez niezidentyfikowanego podejrzanego z grupy przestępczej, prawdopodobnie w związku z wymuszeniami lub sporami między gangami; z drugiej strony, że ofiary wynajmowały dom, że w pomieszczeniach znajdowały się materiały wybuchowe i że mogła to być przypadkowa detonacja.^[80]

16.10.2024 r. w Urena (Tachira) niezidentyfikowany podejrzany rzucił granat w sektorze, w którym nielegalnie sprzedawane jest paliwo, w dzielnicy Bonilla. Jego detonacja zraniła kierowcę taksówki motocyklowej. Nie ma informacji na temat tożsamości lub motywu sprawcy.^[81]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

Zagwarantowana w konstytucji, wolność zgromadzeń jest w praktyce poważnie ograniczona, w 2024 r. dochodziło do gwałtownych starć między protestującymi a siłami bezpieczeństwa.^[82]

Masowe protesty wybuchły w całej Wenezueli po wyborach prezydenckich w lipcu 2024 r., a tysiące ludzi wyszło na ulice, aby zakwestionować bezpodstawne roszczenia urzędującego prezydenta Maduro do zwycięstwa. Siły bezpieczeństwa i prorządowe grupy zbrojne zareagowały na w większości pokojowe protesty z nieproporcjonalną siłą, dokonując arbitralnych aresztowań i używając gazu łzawiącego i ostrej amunicji do rozpraszania tłumów. Według wenezuelskich władz, do połowy sierpnia ponad 2400 osób zostało aresztowanych w związku z protestami. Wenezuelskie organizacje broniące praw człowieka poinformowały, że podczas protestów zginęły 24 osoby; wrześniowy raport Human Rights Watch uznał te doniesienia za wiarygodne i przedstawił dowody wskazujące na udział funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa w wielu zabójstwach.^{[83][84]}

Władze Wenezueli zachęcały również ludzi do zgłaszania każdego, kto brał udział w protestach, aresztując domniemanych demonstrantów w ich domach w tygodniach i miesiącach po wyborach. Wielu protestujących i oskarżonych o udział w antyrządowych demonstracjach zostało arbitralnie oskarżonych o poważne przestępstwa, w tym terroryzm, i pozostało w areszcie pod koniec roku 2024.^[85]

ACLED odnotowuje w 2024 r. 21 protestów z użyciem siły, jednak nie wymienia ofiar śmiertelnych. Do września 2025 r. odnotowano 4 takie protesty, głównie w związku z wyborami parlamentarnymi.^[86]

⁸⁰ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, grenades, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 15.01.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸¹ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, civilians, grenades, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸² Freedom House, Freedom in the World, Venezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>

⁸³ Freedom House, Freedom in the World, Venezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>

⁸⁴ HRW (Human Rights Watch), Venezuela: Brutal Crackdown on Protesters, Voters, Killings, Mass Arrests Following Elections, 27.08.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/09/04/venezuela-brutal-crackdown-protesters-voters>

⁸⁵ Freedom House, Freedom in the World, Venezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>

⁸⁶ ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, Civilians, protests with violence, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Wenezuela pozostaje ośrodkiem handlu ludźmi, w którym wykorzystywane są zarówno ofiary krajowe, jak i zagraniczne. Kobiety są szczególnie narażone i często wykorzystywane seksualnie. Działalność przestępczą ułatwia brak kontroli ze strony policji oraz współdział władz migracyjnych, kapitanów statków i grup mafijnych działających na granicach.^[87]

Nielegalna broń jest powszechnie dostępna w Wenezueli, a w jej obrocie znaczącą rolę odgrywa korupcja w rządzie. Większość broni gangów pochodzi od państwowego producenta broni palnej, niektórzy członkowie sił bezpieczeństwa sprzedają swoją broń na czarnym rynku. Brak odpowiedzialności rządu oraz zachęty dla urzędników do konfiskowania i niszczenia broni stworzyły błędne koło, w ramach którego funkcjonariusze policji sprzedają przestępcom skonfiskowaną broń. Szlaki prowadzące z Wenezueli, w szczególności przez Norte de Santander i Arauca, są ważnymi kanałami napływu rosyjskiej i europejskiej broni do Kolumbii.^[88]

Wenezuela pozostaje głównym krajem zajmującym się produkcją i handlem kokainą, a handel narkotykami ułatwiają wysocy rangą urzędnicy. Rzeką Amazonką to kluczowy szlak przemytu narkotyków obejmujący Kolumbię, Wenezuelę i Brazylię, przy czym Brazylia jest głównym krajem transportu narkotyków do Europy. Organizacje przestępcze wykorzystują szybkie łodzie do transportu kokainy na wyspy karaibskie, a Wenezuelczycy zapewniają tanią siłę roboczą przy zbiorze, przetwarzaniu i transporcie przesyłek.^[89]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Ruch wewnętrzny jest ograniczony przez zagrożenia dla bezpieczeństwa fizycznego w niektórych częściach kraju, a Wenezuelczycy nadal uciekają za granicę przed prześladowaniami politycznymi, brakiem bezpieczeństwa oraz nakładającymi się kryzysami społecznymi i gospodarczymi.^[90]

Po wyborach prezydenckich z 2024 r. rząd zaczął anulować bez uprzedzenia i podania przyczyny paszporty wenezuelskich dziennikarzy, działaczy na rzecz praw człowieka, przywódców politycznych i innych, co wpłynęło na ich zdolność do podróżowania do lub z Wenezueli.^[91]

⁸⁷ Global Organized Crime Index, Wenezuela, <https://ocindex.net/country/venezuela>

⁸⁸ Global Organized Crime Index, Wenezuela, <https://ocindex.net/country/venezuela>

⁸⁹ Global Organized Crime Index, Wenezuela, <https://ocindex.net/country/venezuela>

⁹⁰ Freedom House, Freedom in the World, Wenezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>

⁹¹ Freedom House, Freedom in the World, Wenezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>

Rząd Maduro ograniczył przemieszczanie się niektórych liderów opozycji, czasami odmawiając im wstępu na pokłady samolotów krajowych.^[92]

Od września 2024 r. Wenezuelczycy przybywający do kraju drogą lotniczą nie mogą już wjeżdżać do kraju przy użyciu wenezuelskiego dowodu osobistego lub nieaktualnego paszportu, ale muszą posiadać ważny wenezuelski paszport lub specjalne dokumenty podróży. Loty z Wenezueli do Panamy, Dominikany, Peru i Chile zostały zawieszane co najmniej do września po tym, jak kraje te odmówiły uznania rzekomego zwycięstwa wyborczego Maduro.^[93]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Większość ludności koncentruje się na północnych i zachodnich wyżynach wzdłuż wschodniej części na północnym krańcu Andów, na obszarze obejmującym stolicę Caracas. Populacja miejska obejmuje: 88,4% całkowitej populacji (2023). Wskaźnik urbanizacji to 1,16% w skali rocznej (2020-25).^[94]

Miasta o największej populacji: Caracas (stolica) – 2,972 mln, Maracaibo - 2,368 mln, Valencia - 1,983 mln, Barquisimeto - 1,254 mln, Maracay - 1,243 mln, Ciudad Guayana - 964 tys. (2023).^[95]

Większość migracji wewnętrznych w Wenezueli wynika z braku zatrudnienia na obszarach wiejskich, co zmusza Wenezuelczyków do przenoszenia się do bardziej zaludnionych obszarów miejskich. Ponadto innymi czynnikami powodującymi przesiedlenia są niskie dochody, w dalszej kolejności kwestie bezpieczeństwa, ale także brak podstawowych usług, takich jak dostęp do wody pitnej, opieki zdrowotnej i edukacji itp.^[96]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

We wrześniu 2023 r. obrońcy praw człowieka zgłosili, że siły zbrojne przejęły kontrolę nad Parkiem Narodowym Yapacana na południu kraju, wydalając nielegalnych górników i chłopów przy użyciu rzekomo nieproporcjonalnej siły. Ministerstwo Obrony potwierdziło śmierć dwóch osób, trzy osoby zostały ranne i eksmisję 12 tys. osób z tego obszaru, z których wiele stanowiła ludność tubylcza. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego podały, że podczas operacji zginęło co najmniej 10 osób.^[97]

⁹² USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Right Practices, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/venezuela/>

⁹³ Freedom House, 2024 Freedom in the World, Venezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>

⁹⁴ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁹⁵ CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook. Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>

⁹⁶ Integral Human Development, Venezuela, <https://migrants-refugees.va/country-profile/venezuela/>

⁹⁷ Amnesty International (AI), The State of the World's Human Rights; Venezuela 2023, 24.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107914.html>

UCHODŹCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Obecna sytuacja polityczna i gospodarcza w Wenezueli doprowadziła do bezprecedensowego napływu migrantów i uchodźców w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach. Od grudnia 2024 r. ponad 7,89 mln Wenezuelczyków przebywa poza swoim krajem pochodzenia, co stanowi drugie co do wielkości wysiedlenie na świecie. Kraje sąsiadujące z Wenezuelą solidarnie i gościnnie reagują na wyzwania humanitarne i związane z mobilnością ludzi, a ich drzwi w dużej mierze pozostają otwarte dla wenezuelskich migrantów i uchodźców. Większość migrantów i uchodźców z Wenezueli przebywa w regionie (6,70 mln według stanu na grudzień 2024 r.). Do największych krajów przyjmujących należą Kolumbia (2,8 mln), Peru (1,7 mln), Brazylia, Chile i Ekwador.^[98]

PODSUMOWANIE

Boliwariańska Republika Wenezueli (hiszp. *República Bolivariana de Venezuela*) jest federalną republiką prezydencką.

System prawny Wenezueli nie przewiduje kary śmierci. Nie jest ona orzekana ani wykonywana.

Na terenie Wenezueli toczy się konflikt pomiędzy siłami zbrojnymi tego kraju a grupami zbrojnymi, m.in. kolumbijską Armią Wyzwolenia Narodowego (ELN) oraz grupami zbrojnymi, które wyłoniły się z Rewolucyjnych Sił Zbrojnych Kolumbii (FARC). Członkowie ELN oraz FARC działają w Wenezueli, głównie w stanach Amazonas, Apure, Bolívar, Guárico, Táchira, i Zulia. Incydenty, związane z działalnością tych organizacji nie powodują jednak powszechnego zagrożenia dla życia ludności cywilnej.

Jednakże w Wenezueli działa także kilkadziesiąt gangów przestępczych, które są aktywne w całym kraju, a przede wszystkim na terenie przygranicznym Wenezueli z Kolumbią, Brazylią i Gujaną oraz w stanie Arco Minero del Orinoco. Skala zabójstw na tle kryminalnym jest jedną z najwyższych w regionie, stanowiąc poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa cywilów.

Starcia między siłami zbrojnymi a niepaństwowymi grupami zbrojnymi, przemoc wynikająca z nielegalnego wydobywania i walk między gangami o kontrolę nad kopalniami mogą powodować przesiedlenia setek cywilów do sąsiednich stanów i gmin. Migracje odnotowano w stanie Apure oraz w stanach granicznych, takich jak Bolívar i Amazonas. Kryzys gospodarczy i humanitarny powoduje masowe wyjazdy z kraju, najczęściej do innych państw regionu.

⁹⁸ IOM (International Organization for Migration) About the Regional Venezuela Situation, <https://respuestavenezolanos.iom.int/en/about-regional-venezuela-situation>

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

.

BIBLIOGRAFIA

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Armed Groups in Venezuela, 2.11.2024, <https://acleddata.com/knowledge-base/acledd-methodology-for-coding-armed-groups-in-venezuela/>
2. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: Venezuela, data od 01.01.2023 do 12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, <https://acleddata.com/data-export-tool>
3. Al. Jazeera, Venezuela election results: Who lost, won and what next?, 26.05.2025, <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/26/venezuela-election-results-who-lost-won-and-what-next>
4. Amnesty International (AI), The State of the World's Human Rights; Venezuela 2023, 24.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107914.html>
5. Amnesty International, Venezuela Overview, <https://www.amnesty.org/en/location/americas/south-america/venezuela/>
6. Canadian Global Affaires Institute, Muggah R., Garzon J.C., Venezuela's raging homicide epidemic is going unrecorded, 31.03.2017, <https://www.cgai.ca/opedmarch312017>
7. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, Venezuela, 01.10.2025, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/venezuela/>
8. Defence24.pl, Masowe poparcie ludności Wenezueli dla planów przejścia części Gujany, 04.12.2023, <https://defence24.pl/geopolityka/masowe-poparcie-ludnosci-wenezueli-dla-planow-przejecia-czesci-gujany>
9. Dialogo Americas, Maduro Stokes Up Essequibo Conflict to Gain Legitimacy, 13.03.2025, <https://dialogo-americas.com/articles/maduro-stokes-up-essequibo-conflict-to-gain-legitimacy/>
10. European Commission, Venezuela, 2025, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en
11. European Commission, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Venezuela, 2024, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/latin-america-and-caribbean/venezuela_en
12. France24, Trump declares 'armed conflict' with drug cartels, 02.10.2025, <https://www.france24.com/en/live-news/20251002-trump-declares-armed-conflict-with-drug-cartels>
13. Freedom House, 2024 Freedom in the World, Venezuela, <https://freedomhouse.org/country/venezuela/freedom-world/2025>
14. Gazeta prawna, Wenezuela gromadzi swoje wojsko przy granicy z Gujaną. Będzie konflikt?, 13.02.2024, <https://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/swiat/artykuly/9430910,wenezuela-gromadzi-swoje-wojsko-przy-granicy-z-gujana-bedzie-konflikt.html>
15. Global Organized Crime Index, Venezuela, <https://ocindex.net/country/venezuela>

16. HPN (Humanitarian Practice Network), The Complex Humanitarian Emergency in Venezuela, 03.2022, https://odihpn.org/wp-content/uploads/2022/04/HE-80_Venezuela_web.pdf
17. HRW (Human Rights Watch), Venezuela: Brutal Crackdown on Protesters, Voters, Killings, Mass Arrests Following Elections, 27.08.2024, <https://www.hrw.org/news/2024/09/04/venezuela-brutal-crackdown-protesters-voters>
18. InSight Crime, In Lara, Venezuela Criminal Colectivos Control Public Services, 25.04.2024, <https://insightcrime.org/news/in-lara-venezuela-criminal-colectivos-control-public-services/>
19. Insight Crime, ELN in Venezuela, 28.01.2020, <https://insightcrime.org/venezuela-organized-crime-news/eln-in-venezuela/>
20. Insight Crime, FBL/FPLN, 14.02.2023, <https://insightcrime.org/venezuela-organized-crime-news/fbl/>
21. Insight Crime, Venezuela's Organized Crime Top 10 for 2023, 16.02.2023, <https://insightcrime.org/news/venezuelas-organized-crime-top-10-for-2023/>
22. Integral Human Development, Venezuela, <https://migrants-refugees.va/country-profile/venezuela/>
23. IOM (International Organization for Migration) About the Regional Venezuela Situation, <https://respuestavenezolanos.iom.int/en/about-regional-venezuela-situation>
24. Le Monde, Venezuela slams 'illegal incursion' by US fighter jets, 03.10.2025, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2025/10/03/venezuela-slams-illegal-incursion-by-us-fighter-jets_6746042_4.html
25. OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>
26. OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), Oral Update on Human Rights Situation in Venezuela, 20.03.2025, <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/oral-update-human-rights-situation-venezuela-20-march-2025>
27. Statista, Venezuela: homicide rate 2014-2024, 04.03.2025, <https://www.statista.com/statistics/984669/homicide-rate-venezuela/>
28. TVN24, "Egzystencjalne zagrożenie". Wenezuela zagłosowała za przejęciem ponad połowy terytorium sąsiedniego państwa, 04.12.2024, <https://tvn24.pl/swiat/wenezuela-referendum-ws-przejecia-essequibo-ponad-polowy-terytorium-gujany-wyniki-konsekwencje-st7502807>
29. TVN24, Wenezuelski dyktator pyta obywateli, czy chcą przyłączenia bogatego w ropę regionu sąsiedniego kraju, 03.12.2024, <https://tvn24.pl/swiat/wenezuela-gujana-referendum-o-zajeciu-regionu-essequibo-st7497244>
30. USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Right Practices, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/venezuela/>

31. USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Right Practices, 23.04.2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/venezuela/>
32. Wikipedia, Capital punishment in Venezuela, https://en.wikipedia.org/wiki/Capital_punishment_in_Venezuela
33. Wilfredor (Wikipedia), Political divisions of Venezuela, CC-BY-SA-2.5 and older versions (2.0 and 1.0), 16.04.2008, https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Venezuela